

Streszczenie pracy doktorskiej pt. „Między filozofem a starostą. Dylematy tożsamości regionalnej obwodu kaliningradzkiego i jego mieszkańców po 1991 roku”

Przedmiotem rozprawy są procesy tożsamościowe zachodzące w obwodzie kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej od 1991 roku, tj. po rozpadzie Związku Sowieckiego. Uwzględniono w niej zagadnienia kulturoznawcze, socjologiczne, politologiczne, historyczne, ekonomiczne i geograficzne oraz wykorzystano metody typowe dla tych dyscyplin naukowych.

Cel główny pracy to przedstawienie wieloaspektowego obrazu tożsamości zbiorowej Kaliningradczyków oraz zachodzących w niej zmian przy uwzględnieniu różnych poziomów identyfikacji zbiorowej: cywilizacyjnego (ponadnarodowego), narodowego, regionalnego i lokalnego. Jej szczególną częścią jest próba oceny, jaką wagę ma przedostatni z wyżej wymienionych poziomów oraz jaka relacja łączy go z pozostałymi.

Cele szczegółowe to:

- Określenie głównych elementów konstytuujących tożsamość zbiorową mieszkańców obwodu kaliningradzkiego oraz kierunku zachodzących w niej zmian.
- Ocena wagi czynników powodujących ww. zmiany:
 - środowiska geograficznego, w tym przynależności do Europy Bałtyckiej jako jednego z najdynamiczniejszych obszarów współpracy regionalnej w minionych 50 latach;
 - sąsiedztwa z państwami Unii Europejskiej, w tym: ograniczeń w swobodzie podróżowania w strefie Schengen oraz ułatwień o charakterze lokalnym w postaci umowy o małym ruchu granicznym z Polską;
 - uwarunkowań gospodarczych;
 - stosunku do przeszłości przedsowieckiej (niemieckiej) i sowieckiej;
 - przynależności etnicznej, wyznawanej religii i postaw społecznych mieszkańców.
- Ocena wpływu wieku, wykształcenia i miejsca zamieszkania na stosunek do ww. elementów.

Praca kładzie nacisk na toczącą się od co najmniej kilkunastu lat dyskusję wokół pożądaných składowych identyfikacji zbiorowej Kaliningradczyków, różnie rozumianych przez poszczególne środowiska w nią zaangażowane. Najbardziej jaskrawym i nośnym medialnie przejawem tej dyskusji jest spór o wygląd historycznego śródmieścia Kaliningradu, o zachowanie ocalałych elementów przedwojennego oblicza regionu oraz o ocenę czasów sowieckich.

Innymi poruszonymi w pracy zagadnieniami są: stosunek między tożsamością narodową a regionalną, wyzwania rozwojowe obwodu, wpływ władzy centralnej i regionalnej na procesy tożsamościowe oraz wpływ sąsiedztwa obwodu kaliningradzkiego z państwami należącymi do Unii Europejskiej i Sojuszu Północnoatlantyckiego. W pracy uwzględniono różnice między Kaliningradem a mniejszymi miastami i wsiami obwodu, wynikające z diametralnie odmiennego potencjału stolicy regionu i poszczególnych jego części.

Zakończenie pracy stanowią wnioski, w których zawarto listę czynników podstawowych oraz uzupełniających, mających wpływ na procesy tożsamościowe zachodzące w obwodzie kaliningradzkim.

Prezentowana rozprawa doktorska wnosi wkład w poznanie i zrozumienie współczesnej rzeczywistości społecznej obwodu kaliningradzkiego, jej zależności od najbliższego otoczenia geograficznego oraz od kontekstu ogólnorosyjskiego, międzynarodowego i lokalnego. W szczególności poszerza wiedzę na temat zagadnień nienależących wprost do obszarów zainteresowania nauk politycznych (włączając w to stosunki międzynarodowe) i ekonomii. Koncentruje się na uchwyceniu dotychczas słabo opisanych czynników wpływających na procesy tożsamościowe w obwodzie kaliningradzkim, takich jak: rola instytucji kultury, organizacji pozarządowych, ruchów obywatelskich i inicjatyw jednostek oraz rola Internetu, w szczególności Sieci 2.0 (*Web 2.0*).

W związku z powyższym analiza zawarta w rozprawie może mieć wpływ na szereg dyscyplin naukowych. Może stanowić punkt wyjścia do dalszych badań nad tożsamością obwodu kaliningradzkiego i jego mieszkańców, element wzbogacający analizę politologiczną sytuacji regionu oraz służyć do popularyzowania problematyki kaliningradzkiej poza granicami Rosji oraz Europy Środkowej i Wschodniej.